

Asielzoekers in het wachtregister: fiscaal inwoner of niet?

(FiscaalPRO - Jaargang 6 - n° 11 - 24 augustus 2023)

De oorlog tussen Rusland en Oekraïne heeft opnieuw een grote instroom aan vluchtelingen op gang gebracht. Daarbij stelt zich de vraag wat hun fiscale statuut is na hun aankomst in België. Wie is fiscaal rijksinwoner van België? Wat is het fiscale statuut van asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister? Onder welke voorwaarden kunnen zij dan de persoonsgebonden aftrekposten genieten?

Wie is fiscaal rijksinwoner?

Het fiscaal rijksinwonerschap mag niet verward worden met het begrip 'inwoner' zoals gedefinieerd onder het migratierecht (wet van 19.07.1991, BS 03.09.1991).

Fiscaal inwonerschap is een feitenkwestie waarbij twee aanknopingspunten gelden: de woonplaats of de zogenaamde zetel van fortuin (art. 2, §1, 1° WIB 1992).

De woonplaats is de plaats waar men daadwerkelijk, effectief en duurzaam verblijft. De fiscale woonplaats wordt altijd beoordeeld op 1 januari van het aanslagjaar en is bepalend voor

het hele belastbare tijdperk dat voorafgaat aan het aanslagjaar.

De zetel van fortuin is de plaats van waaruit het vermogen beheerd wordt en niet waar de goederen die het vermogen uitmaken, gelegen zijn: het is de plaats van waaruit de eigenaar de zetel van zijn zaken of bezigheden heeft (Antwerpen, 18.02.1982, S.S., Fiscale Jurisprudentie, 82/71) en die gekenmerkt wordt door een zekere eenheid.

Het criterium 'zetel van fortuin' geldt nog slechts ondergeschikt en wordt alleen ingeroepen als de belastingplichtige geen woonplaats heeft in België (art. 2, §1, 1°, a, tweede streepje WIB 92 en circulaire, 07.07.2014, nr. 35).

Natuurlijke personen die in het Rijksregister van de natuurlijke personen zijn ingeschreven, worden bovendien geacht in België hun woonplaats of zetel van fortuin te hebben gevestigd (art. 2, §1, 1°, lid 2 WIB 92).

Asielzoekers

Vóór 2017 werden asielzoekers krachtens de wet beschouwd als fiscaal inwoners waardoor ze meteen onderworpen werden aan de Belgische personenbelasting en bijgevolg het (terugbetaalbaar) belastingkrediet voor kinderen konden genieten.

Sinds de wet van 25 december 2016 geldt evenwel een nieuwe regeling (wet van 25.12.2016, BS 30.12.2016). Bij hun aankomst in België worden asielzoekers ingeschreven in het wachtregister en

moeten ze de erkenning als vluchteling afwachten. Hoewel ze in die fase strikt genomen reeds beschouwd kunnen worden als fiscaal inwoner van België, voorziet het WIB dat ze niet onderworpen worden aan de personenbelasting (art. 2, §1, 1° en art. 3 WIB 92). Wel gelden uiteraard fiscale verplichtingen omtrent hun inkomsten uit Belgische bron (art. 227, 1° WIB 92) ingevolge de toepassing van de belasting niet-inwoners (BNI).

Fiscaal statuut asielzoekers ingeschreven in het wachtregister

Asielzoekers die in België zijn aangekomen, worden, in afwachting van de afwikkeling van hun asielaanvraag, ingeschreven in het wachtregister. Het is pas als ze officieel als vluchteling erkend worden dat ze ingeschreven worden in het vreemdelingenregister.

Een inschrijving in het wachtregister staat gelijk met een inschrijving in het rijksregister van de natuurlijke personen. Wie ingeschreven is in het rijksregister wordt, zoals hierboven beschreven, behoudens tegenbewijs, voor fiscale doeleinden geacht 'rijksinwoner' te zijn, en dus onderworpen te zijn aan de personenbelasting (art. 2, §1, 1°, lid 2 WIB 92). Voor het wetgevend ingrijpen van 25 december 2016 hadden asielzoekers als fiscaal rijksinwoner dus recht op alle fiscale voordelen waarop rijksinwoners aanspraak kunnen maken. Dit betekent dat zij eveneens vrijwel automatisch recht hadden op het (terugbetaalbaar) belastingkrediet 'voor kinderen'.

Sedert de wet van 25 december 2016 voorziet artikel 4, 4° WIB 1992 dat asielzoekers die zijn ingeschreven in het wachtregister (art. 1, §1, lid 1, 2° van de wet van 19.07.1991) niet onderworpen worden aan de personenbelasting (art. 4, 4° WIB 92), hoewel ze dus strikt genomen volgens het wettelijke vermoeden onder artikel 2, §1, 1° WIB 92 wel zouden kwalificeren als fiscaal inwoner. Wel worden ze aan de belasting van niet-inwoners

onderworpen in de mate dat zij inkomsten uit Belgische bron hebben behaald, zoals beroepsinkomsten.

De volgende twee categorieën worden echter wel onderworpen aan de personenbelasting:

1. de personen die vóór hun inschrijving in het wachtregister hun zetel van fortuin reeds in België hadden gevestigd;
2. de echtgenoten van belastingplichtigen die onderworpen zijn aan de personenbelasting, voor zover die echtgenoten zich niet in een van de in artikel 126, §2, lid 1, 1° tot 3° WIB 92 vermelde gevallen bevinden.

Belasting van niet-inwoners

Asielzoekers (ingeschreven in het wachtregister) met Belgische beroepsinkomsten die onderworpen worden aan de BNI/natuurlijke personen, kunnen echter de persoonsgebonden aftrekposten genieten (waaronder het belastingkrediet voor kinderen ten laste) indien zij tijdens het hele belastbaar tijdperk in België belastbare inkomsten hebben verkregen die minstens 75% bedragen van het geheel van hun in dat belastbaar tijdperk verkregen beroepsinkomsten van Belgische en buitenlandse oorsprong.

Het kalenderjaar wordt in twee belastbare tijdperken opgesplitst wanneer een asielzoeker in dat jaar als vluchteling erkend wordt (en vanaf dan aan de personenbelasting onderworpen wordt) en het eerste deel van dat kalenderjaar reeds onderworpen was aan de belasting van niet-inwoners (met toepassing van de 75%-regel). In dat geval kan het belastingkrediet voor kinderen ten laste slechts eenmaal toegepast worden.

Discriminatie?

Men kan zich de vraag stellen of de wet van 25 december 2016 geen ongelijke behandeling inhoudt tussen asielzoekers die, omwille van hun uitsluiting van de personenbelasting, het

belastingkrediet voor kinderen ten laste niet kunnen genieten en andere inwoners van België die omwille van de toepasselijkheid van de personenbelasting dat automatisch kunnen genieten.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde eerder reeds (GwH, 3/2019, 23.01.2019), naar aanleiding van een ingeleid vernietigingsberoep, dat de wetgever echter wel de nodige maatregelen had voorzien door voldoende socio-economische bescherming te bieden aan asielzoekers met de wet van 12 januari 2007.

› Asielzoekers die zijn ingeschreven in het wachtregister, worden sinds de wet van 25 december 2016 niet meer automatisch onderworpen aan de personenbelasting. Beroepsinkomsten die men als asielzoeker die ingeschreven is in het wachtregister, in België behaalt, worden echter wel onderworpen aan de belasting der niet-inwoners.

Wanneer een asielzoeker voldoet aan de 75%-regel en dus het grootste deel van zijn beroepsinkomsten in België behaalt, kan hij echter wel de persoonsgebonden aftrekposten genieten, waaronder ook het terug betaalbaar belastingkrediet voor kinderen ten laste.

Erik Sansen en Adeodata Kanyamihanda
Advocaat-vennoot Sansen International Tax
Lawyers
en student 1ste Master in de rechten
Universiteit Antwerpen